

Takács Zsuzsa

MADARAK BESZÉLGETÉSE A KERTBEN

Weöres mester emlékére

Nagyszerű dolog élni, mondják: zuhanást
játszunk, miközben hintáztat a boldogító
hullám. Tetszésünk szerint forgatjuk
fejünket előre-hátra. A szárny nélküli lény,
a szerencsétlen, visszafordul a földi határoknál,
s a hegycsúcsokon fölnyársalja magát.
Kategoriáik papírtigrise nekünk nem parancsol.
A tépőfog ejtette sebből a látszat vére csorog.
Az ember törekvése, hogy sötét filozófiája
dimenziói közé szorítsa röpkülésünk, szájalomra
indít. Ablakuk előtt csattogjuk, rezegjük:
nincs hely és nincs idő, de rettegnék tovább.
Könny helyett tollunkat elejtjük értük.

Szijj Ferenc

FÉNYLEÍRÁS / SÖTÉTSÉG (3)

A kötelességtől csak álmomban tudok
szabadulni. Ott ha szólna hozzám valaki,
aki egy deszkafal résén át már régóta
látja az arcom vasárnap (csak vasárnap
lenne). Együtt gyászolnánk egy ismeretlent
egy teljes napig, mindig egyszerre
kezdenénk sírni, két sírás között pedig
süteményt ennénk, összesen három tepsivel.
Kötelesség hordozni is, mondjuk egy piros
vizesvödört, üresen, tele, kétszer körbejárni
a megyét, egyszer üres vödörrel, egyszer
telivel. Azzal ha megállítanának, és kiinnák
az egésztestet, csak úgy, a vödörből. Nesztek,
kutyák. Hordozni saját testemet, különben jön
az utcáról egy ember hajadonfótt, és viszi magával,
nézek utána egy üvegládikából.

Mit ültetek, mi kel ki? Szép, tavaszi nap,
csinálom, amit más is, de az enyémből
mi lesz? Mit kevertek éjjel a magok közé,
mi történik a föld alatt, ha megöntözöm,
vagy esik az eső? Azt én nem láthatom.
Megfordulok az udvaron, nincs senki a kapuban.
Felmegyek a padlásra, mert mintha onnan
szóltattak volna, a lépcsőn megállok,
inkább mégse. Hívok valakit valamilyen ürüggyel,
az meg hazudik, összeáll a szomszédokkal. Egy választó
malacért kibeszélnék a szószékről az ünnepi
misén, kezdve a kötelességtől egészen addig,
hogy a kelesztett tésztában mi van. Értve ezt
szó szerint, mert egyszer talán arra is panasz volt,
meg valami más helyett. Nem látom, mi csírázik
a sötétben, de rajtam mindenki látja, a nap
melyik szakával vagyok bajban.

Végig kellene csinálnom az életben ugyanazt,
mint másoknak, csak nekem nők nélkül. Nőt
nem foghatok meg, nem fekhettek, nem alhatok
nővel, nő nem lehet a társam. Ezt persze nem mondta
senki, magamnak kellett rájönnöm apránként,
mindig egy újabb kis belátással. De az mibe került
nekem minden alkalommal: az elején talán
nem is olyan sokba, aztán nagyon sokba, és mostanra
már mindegy. Értem, aki a saját testével ennyit
találkozott, ne szenvedjen senki, egyedül az enyém
az eleven tartozás, és a kiváltásra is megvannak
a gyengéd eszközeim. Romlásnak látszik, de a végén
mindenki helyett csak én tudom, mi lesz,
hacsak nem kímél meg tőle egy majdani tél
első, mezőt, utat egyként befedő hóesése.

Kazánfenékből és betonvasakból hegesztett
kerti asztal. Ha mást nem, le lehet tenni rá
a szerszámokat (mást nem nagyon, mert a lapja homorú).
Hegesztetni könnyebb és gyorsabb, mint fát fűrni-faragni,
és ha valami meg van csinálva vasból, akkor az
egy életre szól, csak le kell kenni rozsdagátlóval.
Hegesztett létra. Kicsit nehéz, de nem lazulnak meg
soha a fokai, nincs az állandó balesetveszély,
mint a falétránál. Jobb volna, ha minden vasból lenne.
És ma már miért ne lehetne, amikor annyi a vas,
hogy a régít kidobják, és az ócskavastelepen
kilóra meg lehet venni. Egy egész kert vaslemezből,
betonvasból és bádogból.

Káposztáskő, hólyagos ég, kinek a nevében beszél a vándor tollbegyűjtő, és milyen nyelven? Idegen nyelven csak a támadást és a vereséget ismerem, de az elég is szokott lenni. Venni, eladni árulás, legfeljebb cserélni, de úgy is mintha a fél kezemet adnám egy harmadik lábért. Fogazott sarlót csatol a bakancsára, úgy mászik fel a póznára a telefonos ember, onnan mindent lát az udvarokon, de mit ér vele? Szárad a kapcám, arra várok. Vagy húzzak a lábamra harisnyát, amikor amúgy is minden mulatságon és lakodalomban a férfinem megcsúfolása zajlik a fiataloktól? Pedig mi marad nekünk, ha már mindent elvettek, és mindenre megesküdtünk, faszöveget tömni a szánkba, csak hümmögni, bólogatni? Kerülőt teszek, odáig jutottam. Ne lássanak olyan helyen, ahol mondtak nekem valamit, vagy nekem kellene egy minél nagyobb számot bemondanom. A sok felsőbb hatóság közül melyik az, amelyik írás nélkül, egy szó nélkül csak magamért büntet, mintha a sorban következő választottja volnék?

A forró aszfaltban a megkötött fény, szinte már sötétség, ahogy az fortyog magában, érthetetlen csillogással. A suszter féltve őrzött szurokdarabkája, mint egy meggyötört test. Abban már nem olyan könnyű a fényre rátalálni. Azért a pár forintért mindennap oda az ártatlanság, de talán futja még a régi penitenciából, bár számolva nem volt, csak annyi, hogy sok, egyre-másra halmozódott, és ki kezdett bele valami kis semmiségért? Akár ihatok is végezetül, nem kell tudnia senkinek, hogy azzal miféle jót hagyok hátra, vagy legalább miféle rosszat nem hagyok.

Ezen az éjszakán, amikor nagy belátásra jutottam tiszta lélekkel, mert én senkit sem bánthatok, hiába fordulnak ellenem még a rádióból is rejtett szavakkal, vagy a boltban pusztá számokkal, eltölt a bizonyosság, hogy a legfőbb szeretteim megértenek, csak el kell mondanom nekik, amit megtudtam most egyszerre. Felébresztem őket az éjszaka legközepén, hogy ártatlanul hallgassák, csak néhány mondat, hiszen egyszerű. De mégis,

mondani, ha máskor soha, mert mindig van valami feladat, kezdve azzal, hogy ne maradjak komolyabb játékkal egyedül, jöjjön valaki, akarjon engem, én is őt, világosodjon ki egy éjszaka a testek között is, mint korábban már álmaimban, az egésznek a célja, megtenni mindig ugyanazt egy töréspontig, és az most itt van, egy másik éjszaka.

Az egyszerűhöz annyi mindent el kell mondani, ha van valaki, aki egy kivételes pillanatban úgyszólván a figyelembe beleébredtve hallgat, azzal a jótékony riadalommal, mint én is akkor, hogy mi lesz, pecsét kerül a tiszta kendőre, amit eddig mindig magamnál hordtam összehajtogatva, és a pecséten egy arc és körben egy mondat, tudom, de még nem értem, hiába, hogy aztán rám is olvassák százszor, akik maguk se értik, és már be kell fogni a fületem. Így elmondani mindent, ami egy éjszakába belefér, szépen kihajtogatni nekik az életet, de rögtön felejtsek is el, és mi maradjon meg belőle a tanulság előtt, vagy utána, mert azt végig beleszövöm, de úgy, hogy vigasztalás legyen nekik a szörnyűség. Egyszerűen kifordítom: ahogy én megláttam a sötétségből a vakító mennyezetet az idő mintázatát, ők a beszéd idejéből lássanak rá rejtett életükre.

Milyen hangon beszélek, a másik hangomon, amit eddig senki se hallott, mert mintha egy hosszú csöbe mondtam volna bele a gyönyörű lóneveket, és a cső másik vége a kiegészítő hivatal pincéjében szólalt volna meg, de jó előre betömték borsófejtési határozatokkal. És most ezen a hangon, de mindent versenyszerűen képzelek el, másik futó lábát összeakasztani, megfogni a mellettem úszó nadrágját, lakossági tiltakozás ellenére az eredeti tervet megvalósítani, és ha a lényege már homályba veszett, mert talán nem is létezett szavakban vagy megszakítás nélkül lehámozott almahéjban, akkor egy titkos kéztartással legalább jelet adni azokról az irtózatosságról, amikkel lépten-nyomon találkozunk, elég egy elhullott madártoll a pocsolyában, vagy a szembejövő hallgatása, miközben telefonál, egy gondolat, hogy mennyi külső létezővel tartoznak nekünk, abból egy egész zenekar is összejönne, és lenne ott

minden, az úttörősíptól a kézi szirénán át a síneken guruló gyári dudáig, de milyen közös alkalomból játszanának, mert alkalom kell, arany alkonyat vagy hajnalok hajnalán ezüst szélvihar.

Akkor mondom, hogy mi lesz, mert minden papír együtt van az összes információval, az áttetsző indígomásolatok egy helyre jönnek, míg az eredeti példányokkal dolgoznak, élnek, tehát hogy mi lesz: ugyanaz a test, ugyanaz az égbolt, és a test alatt, égbolt alatt ugyanaz a természetes működés. Vagy honnan lenne változás, ha az örület csak két ellenőrzés között szólal meg leplezetlenül, és az ellenőrzések különböző néven szinte összeérnek, jubileum és győzelem, vereség és buzgalom? Akkor számok alapján, fillérékért, percekért kell átkozódní, ahogy gyűlnek napokig, miközben hátul, az épület mögött a naplemente nem vár senkire, megcsillan a kerítés tetején a törmeléküveg, bizonyíték, hogy valaha valakik mérget itattak velünk, gyászhuszárokkal, és azóta figyelik a hatást, egyszer majd mindenkit összeterelnek, akinek lelóg a szája, aki húzza a lábát, vagy aki nem éri el a főkapcsolót. Az a kis idő meg mire elég? Szépen a sínekre tenni a kezem, hogy épp csak az ujjaimat vágja le a meglökött tehervagon, mert azokkal fogtam meg valamit, és legyen ez érte a kitüntetés, hacsak az utolsó pillanatban félre nem rántanak, ki tudja, kinek a megbízásából, talán egy rokon, sőt, ilyen mélységes közönnyel csak egy egészen közeli hozzátartozó akarhat engem a többi ember között megtartani.

Én se engedek. Ha nekem nem engedtek régen, és most már mindegy, hogy miben, hogyan, és mi lett volna a vége, akkor én se engedek. Tudtam, hogy a romlás. Vagy mit tudtam felőle. Azóta nem engedek, a fejem egyik fiókjában végig nem engedtem senkinek, aki a véremből részesült, vagy az ételből, amit főztem. Most már nem is főzök, mert úgyis minden hozzávalót megmérgezett a földjük és az esőjük. Kiszáradt a vérem.